

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет права та міжнародних відносин

Кафедра приватного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Прикладні технології

Змістовий модуль: «Інтелектуальна власність»

для студентів

спеціальності	035 Філологія 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа
освітнього рівня	другого (магістерського)
освітньої програми	035/029.00.01. Біографістика і текстологія

Київ – 2024

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Код ЄДРПОУ 45307385	
Програма № 0048/24	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
<i>Жильцов</i> (підпис)	 (підпис, місце, дата)
20 24 р.	

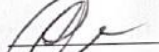
Розробник:

Петро Сергійович Матвеев, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Петро Сергійович Матвеев, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри приватного права Факультету права та міжнародних відносин
Протокол від «28» серпня 2024 року № 1 .

Завідувач кафедри приватного права (Л.В. Орел)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми

_____ . _____ . 2024 р.

Гарант освітньої програми _____ (_____)

_____ . _____ . 2024 р.

Гарант освітньої програми _____ (_____)

_____ . _____ . 2024 р.

Гарант освітньої програми _____ (_____)

Робочу програму перевірено

_____ . _____ . 2024 р.

Заступник декана (А.Ю. Нашинець-Наумова)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис змістового модуля навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	
Прикладні технології		
<i>Вид дисципліни</i>	обов'язкова	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	українська	
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	4 / 120	
<i>Курс</i>	1	2
<i>Семестр</i>	1	3
<i>Кількість змістових модулів з розподілом</i>	2	2
<i>Обсяг кредитів</i>	2	2
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	60	60
<i>Аудиторні</i>	16	16
<i>Модульний контроль</i>	4	4
<i>Семестровий контроль</i>	–	–
<i>Самостійна робота</i>	40	40
<i>Форма семестрового контролю</i>	Залік	Залік
Змістовний модуль: Інтелектуальна власність		
<i>Курс</i>		2
<i>Семестр</i>		3
<i>Обсяг кредитів</i>		1
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>		30
<i>Аудиторні</i>		8
<i>Модульний контроль</i>		2
<i>Семестровий контроль</i>		–
<i>Самостійна робота</i>		20
<i>Форма семестрового контролю</i>		Залік

2. Мета та завдання змістового модуля навчальної дисципліни

Мета – формування комплексу теоретичних знань з питань інтелектуальної власності як визначальної економіко-правової категорії інформаційного суспільства.

Концепція курсу передбачає проходження студентом наступних етапів навчання: формування знань про предмет змістового модуля дисципліни, формування цивільно-правових понять, оперування цивільно-правовими знаннями, вміннями і поняттями в практичній діяльності.

Завдання:

- дослідження сутності та специфіки інтелектуального капіталу та інтелектуальної власності;
- аналіз систем охорони та захисту інтелектуальної власності;
- виявлення напрямів розвитку інтелектуальної власності у процесі формування національної інноваційної системи;
- забезпечення інтелектуального та соціального розвитку особистості через вивчення правових та економічних засад інтелектуальної власності.

Завдання змістового модуля навчальної дисципліни передбачають формування таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК-4 Здатність мотивувати людей, рухатись до спільної мети, працювати в команді та автономно.

ЗК-5 Здатність оцінювати та забезпечувати якість проведення досліджень, бути критичним і самокритичним.

Фахові компетентності:

ФК-12 Здатність інтерпретувати інформаційні та філологічні явища і процеси та формувати професійну світоглядну позицію. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок, здатність планувати і проводити наукові дослідження, передусім у царині біографістики і текстології, презентувати їх результати професійній спільноті, захищати інтелектуальну власність на результати досліджень та інновацій.

ФК-14 Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації).

3. Результати змістового модуля навчання за дисципліною

У результаті вивчення змістового модуля навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні поняття та складові системи інтелектуальної власності;
- загальне законодавство України з питань інтелектуальної власності, авторського права;
- об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності та авторського права;

- сутність прав власників чинних охоронних документів та заявників на об'єкти інтелектуальної власності;
- основи організації охорони прав інтелектуальної власності;
- методики визначення (оцінки) вартості об'єктів інтелектуальної власності;
- Захист та управління авторськими та суміжними правами.

вміти:

- складові міжнародної системи охорони інтелектуальної власності;
- наявність порушення прав інтелектуальної власності.
- належний спосіб захисту порушених прав суб'єктів інтелектуальної власності;
- вартість об'єктів інтелектуальної власності.

Програмні результати навчання:

РН-2 Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації та досягнення запланованого прагматичного результату, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; використовувати прикладні соціокомунікативні технології для ефективного спілкування на професійному, науковому і соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

РН-3 Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

РН-5 Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного дослідження в предметній області.

РН-13 Планувати, організовувати, здійснювати дослідження та/або інноваційні розробки, презентувати їх результати науковій спільноті в наукових публікаціях чи виступах на конференціях, круглих столах, семінарах тощо.

РН-14 Дотримуватися правил академічної доброчесності.

РН-15 Застосувати законодавчі та нормативні документи, що регулюють функціонування інформаційної сфери.

РН-18 Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних проблем у галузі біографістики і текстології, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

4. Структура змістового модуля навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	Усього	у тому числі		
л.		с.	Самост. робота	
Модуль 1				
Змістовий модуль 1.				
Тема 1. Характеристика права інтелектуальної власності.	14	2	2	10
Тема 2. Авторське право та суміжні права.	14	2	2	10
Модульний контроль	2			
Разом за змістовим модулем 1	30	4	4	20
Усього годин	30	4	4	20

5. Програма змістового модуля навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Характеристика права інтелектуальної власності.

Поняття і загальні положення виключних прав. Поняття інтелектуальної власності. Роль цивільного права в охороні та використанні її результатів. Поняття і зміст права інтелектуальної власності.

Система законодавства України про охорону інтелектуальної власності.

Система прав інтелектуальної власності. Поняття і види суб'єктів права інтелектуальної власності. Об'єкти авторського та суміжного права: загальна характеристика. Об'єкти патентного права. Поняття патентоздатності. Особливості об'єктів, які індивідуалізують учасників господарського обігу. Захист від недобросовісної конкуренції.

Управління інтелектуальною власністю в Україні: загальні положення. Міжнародні акти, що регулюють правовий статус міжнародних відомств в сфері правової охорони прав інтелектуальної власності. Правовий статус та завдання Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Правовий статус Департаменту інтелектуальної власності при Міністерстві освіти і науки України. Правові основи охорони інтелектуальної власності структурними підрозділами інших органів державної виконавчої влади в Україні.

Поняття захисту прав інтелектуальної власності. Способи захисту прав інтелектуальної власності. Принципи захисту прав інтелектуальної власності. Особливості відповідальності за порушення в сфері інтелектуальної власності. Адміністративна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Цивільна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Кримінальна відповідальність в сфері порушення прав інтелектуальної власності.

Тема 2. Авторське право та суміжні права.

Історія становлення авторського права та суміжних прав. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Суб'єктивні авторські права. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав. Суб'єктивні суміжні права.

Захист та управління авторськими та суміжними правами.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовний модуль 1	
			Кількість одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2
3	Робота на семінарських заняттях	10	2	20
4	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25
5	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5
Разом			54	
Коефіцієнт			0,926	
Підсумковий бал			50	

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

1. Ознайомитись із структурою законодавчих актів та нормативно-правовою базою в сфері ІВ та АП. Підготувати коротку характеристику до кожного документу.
2. Зробити перелік міжнародних Угод та Конвенцій в сфері інтелектуальної власності та авторського права, вказати, коли підписала Україна.
3. Охарактеризувати випадки, коли закон дозволяє використання творів без згоди автора .

Критерії оцінювання

Бал	Критерій
5	студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу, застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, теорією; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
4	студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "5 балів", при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
3	студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань.
1-2	студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове або логічне мислення.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в письмовому вигляді з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Критерії оцінювання

Бал	Критерії
24-25	Студент вирішив всі завдання абсолютно вірно і повно дав відповіді на питання як теоретичного, так і практичного характеру. Логічно і послідовно аргументував і виклав свою точку зору.
20-23	Студент вирішив завдання з 1 помилкою, відповідь на питання містить повне розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу, допущено 2-3 помилки при вирішенні практичних завдань.
15-19	Студент правильно і повно вирішив більшість, але не всі завдання, відповідь на запитання є не повністю аргументованою; допускає незначні неточності
10-14	Студент правильно вирішив половину завдань; думка викладена з порушенням логіки подання матеріалу. Студент правильно вирішив ситуацію, проте не зовсім слушно аргументує її, або враховує не всі, а деякі умови ситуації. Вирішує декілька завдань поверхнево.
5-9	Студент вирішив трохи менше половини завдань; може дати визначення юридичного поняття. Відповідь на запитання дає неповно і поверхнево.
0-4	Студент не вирішив більшість завдань або вирішив неправильно; відповіді на питання є неповними; неправильно обґрунтовує своє рішення.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи та під час складання заліку, розширення кількості підсумкових балів до 50.

Семестровий контроль знань студентів з дисципліни здійснюється у формі заліку. Максимальна кількість балів зі змістового модуля – 50 балів.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань(умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання –незадовільний перескладання за умови належного самостійногодоопрацювання
F	1-34 Балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторноговивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 30 год., із них: лекції – 4 год., семінарські заняття – 4 год., модульний контроль – 2 год., самостійна робота – 20 год.,

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1.(54 б)						
Лекції (теми, бали)	<i>Лекція 1 (1 б)</i>	<i>Лекція 2 (1б)</i>					
Семінарські заняття (теми, бали)			<i>Семінар 1 (11 б)</i>	<i>Семінар 2 (11 б)</i>			
Модульні КР	25 балів						
СР (бали)	5 балів						
Підсумковий контроль (вид, бали)	<i>Залік (50 балів)</i>						

8. Рекомендована література

Нормативні джерела:

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.
2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 09.09.1886 р.
3. Договір ВОІВ про авторське право: Прийнятий Дипломатичною конференцією від 20.12.1996 (Договір ВОІВ у сфері INTERNET)
4. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року // Офіц. вид.– К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2004. – 30 с.
5. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1991 року: Протокол про Мадридську угоду про міжнародну реєстрацію знаків, прийнятий в Мадриді 28 червня 1989 року від 14 квітня 1991 року // Офіц. вид.– К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2004. – 38 с.
6. Гаазький Акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків прийнятий 28 листопада 1960 р. в Гаазі
7. Цивільний кодекс України від 16.01.03 № 435-IV.
8. Господарський кодекс України від 16.01.03 № 436-IV.
9. Закон України від 15.12.93 № 3689-ХІІ “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” (зі змінами і доповненнями).
10. Закон України від 15.12.93 № 3688-ХІІ “Про охорону прав на промислові зразки” (зі змінами і доповненнями).
11. Закон України від 15.12.93 № 3687-ХІІ “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” (зі змінами і доповненнями).
12. Закон України від 15.04.2023 № 2811-ІХ „Про авторське право і суміжні права” (зі змінами і доповненнями).
13. Про утворення Державного департаменту інтелектуальної власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2000 р. № 601– <http://zakon.rada.gov.ua>.
14. Про затвердження Положення про Державний департамент інтелектуальної власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2000 р. № 997.– <http://zakon.rada.gov.ua>.
15. Про утворення Державного Агентства України з охорони промислової власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 грудня 1999 р. № 2212 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 49. – Ст. 2408.
16. Про створення Державного патентного відомства України: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 травня 1992 р. № 248 // Збірник постанов уряду. – 1992. – № 7. – Ст. 238.
17. Про затвердження Положення про Державне патентне відомство України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 1992 р. № 411 // Збірник постанов уряду. – 1992. – № 7. – Ст. 239.
18. Про утворення Державного департаменту з питань адаптації законодавства: Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2004 р. № 1742 // Офіційний вісник України. – Т.1. – 2004. – № 52. – С. 297. – Ст. 3447.
19. Про створення державного підприємства „Український інститут промислової власності”: Наказ Міністерства освіти і науки України від 7 липня 2000 р. № 175. – www.ukratent.org/ua/nakaz_monu.htm

20. Про затвердження регламенту Апеляційної палати Державного департаменту інтелектуальної власності: наказ Міністерства освіти і науки України від 15 вересня 2003 р. № 622. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30 вересня 2003 року №877/8198. – www. sdip.gov. ua.
21. Правила складання та подання заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг: Наказ Державного патентного відомства України, від 28 липня 1995 р. № 116; Ред. наказу від 20 серпня 1997 р. № 72.– // www. sdip.gov. ua.
22. Про державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг та порядок видачі свідоцтв: Наказ Державного патентного відомства України від 5 грудня 1995 року. № 180. – www. sdip.gov. ua.
23. Методичні рекомендації з визначення прибутку від використання об'єктів промислової власності. Затвердж. наказом Держпатенту України від 26.08.1998р. №80.
24. Положення про Державний реєстр патентів України на промислові зразки. Затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 12.04.01 № 290.
25. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності: Рекомендації Вищого господарського суду України // Інтелектуальна власність. – 2004. – № 7. – С. 38–40.

Базова

1. Право інтелектуальної власності. Навчальний посібник. / І. І. Дахно, В. М. Алієва-Барановська. Видавництво : Центр учбової літератури, 2024. 550 с.
2. Права інтелектуальної власності та їх захист : навчально-метод. посібник / О.І.Харитонova, Г.О. Ульянова С.В. Мазуренко, А.В. Кирилюк, Н.П. Бааджи, Л.І Галупова, І.В. Мартинюк. Нац. ун-т «Одеська юрид. академія». – Одеса : Видавництво «Юридика», 2024.121 с.
3. Олена Штефан. Посилення захисту права інтелектуальної власності: новації процесуального законодавства. Теорія і практика інтелектуальної власності 1/2024. С. 25-34.
4. Цибульов П.М., Чеботарьов В.П. Популярно про інтелектуальну власність: абетка / За заг. ред. М.В.Паладія. - К.: ТОВ "Альфа-ППК", 2004. - 56 с.
5. Захист від недобросовісної конкуренції в умовах євроінтеграції та цифрової трансформації: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (31 травня 2024 р.). Київ : Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України. К., Інтерсервіс, 2024. 276 с.
6. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності та креативних індустрій: матеріали круглого столу (м. Київ, 06 червня 2024 р.) / за заг. ред. д.ю.н. А. С. Штефан; Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України. К., Інтерсервіс, 2024. 88 с.
7. Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного, ІТ та Інтернет права: матеріали Восьмої всеукраїнської науково-практичної конференції (Львів, 15 травня 2024 р.). – Львів: Юрид. Ф-т Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2024. 235 с.
8. Вачевський В.М. Соціально-економічні аспекти використання інтелектуальної власності в сучасних умовах. Теорія і практика: Навч.посібн. – К.: ЦУЛ, 2004.
9. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: Підручник.- К.: Знання, 2006.
10. Дахно І.І. Право інтелектуальної власності: Навч.посіб.-2-ге вид.-К.: Центр навчальної літератури, 2006.
11. Мікульонюк І.О. Основи інтелектуальної власності.: Навч. посіб.-К.: Політехніка: Ліра – К, 2005.
12. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: Підручник /За ред. О.А.Підпригори, О.Д.Святоцького .-2-е вид. - К.: Ін Юре, 2004.

Допоміжна

1. Демченко Т.С. Охорона товарних знаків (порівняльно-правовий аналіз). (Монографія). – К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2004. – 184 с.
2. Дзера О.В. Деякі теоретичні та практичні питання права власності в Україні // Збірник рішень та арбітражної практики Вищого арбітражного суду України. – 1996. – №1. – С. 203–211.
3. Дробов'язко В.С., Дробов'язко Р.В. Право інтелектуальної власності: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.
4. Іолкін Я. Два підходи у наданні правової охорони знакам для товарів і послуг // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – №3. – С. 44-46.
5. Коваль А. Відповідальність за незаконне використання товарного знака: законодавче врегулювання, судова та слідча практика // Юридичний журнал. – 2006. - №12. – С. 8-16.
6. Коваль А. Покарання за порушення прав на торговельні марки: практика призначення, проблеми вдосконалення // Юридичний журнал. – 2006. - №2. – С. 21-33.
7. Коваль А., Дубинський М. Екскурс до історії законодавства про кримінальну відповідальність за порушення прав на торговельні марки // Юридичний журнал. – 2005. - №11. – С. 78-86.
8. Методика вартісної оцінки об'єктів інтелектуальної власності. – К.: ПВП.ІНТЕІ, 1998. – 229 с.
9. Мосов С. Формування інтелектуальних активів – наша опора в третьому тисячолітті // Газета “Дзеркало тижня”. – 6 серпня 2005 р. – № 30. – С. 5–7.

10. Підопригора О.А. Деякі проблеми кодифікації законодавства України про інтелектуальну власність // Правова держава Україна: проблеми, перспективи розвитку. – Х., 1995. – С. 159.
11. Підопригора О.А., Підопригора О.О. Право інтелектуальної власності в Україні. – К., 1995. – 236 с.
12. Підопригора О.А., Підопригора О.О., Сумін В.О. Цивільне право України. Правові основи підприємництва. – К., 1994. – 340 с.
13. Пічкур О. Історичні аспекти правової охорони результатів творчої діяльності// Інтелектуальна власність. – 2003. – №9. – С. 3-7
14. Світличний О.П. Особливості договору про передачу права на торговельну марку // Право України. – 2005. – № 12. – С. 92-95.
15. Цибульов П. Заочний семінар „Основи інтелектуальної власності”// Інтелектуальна власність. – 2004. – № 7. – С. 68.
16. Цибульов П.М., Чебатарьов В.П. Популярно про інтелектуальну власність: абетка / За заг.ред. М.В. Паладія. – К.: Альфа-ПК, 2004. – 56 с.
17. Шатова І.О. Адміністративні та судові засоби захисту прав на позначення / Семінар УкрЦППП. – К., 2004. – С. 26.
18. Шишка Р.Б. Право інтелектуальної власності: погляд на проблему // Право України. – 1999. – № 1. – С. 55–58.
19. Юрченко О.М. Нові інформаційні технології у сфері охорони інтелектуальної власності // Інформаційні технології в економіці, менеджменті і бізнесі. Проблеми науки, практики та освіти: Зб. наук. пр. ІХ Міжнародної наук.- практичної. конф.: У 2 ч. (Київ, 27-28 листопада 2003 р.). – Ч.2
20. Юрченко О. Правові засади використання знаків для товарів і послуг та фірмових найменувань на голографічних елементах захисту // Юридична Україна. – 2005. - №10. – С. 71-76.

Додаткові ресурси:

1. Верховна Рада України – <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Президент України – <http://www.president.gov.ua>
3. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
4. Конституційний суд України – <http://www.ccu.gov.ua>
5. Верховний суд України – <http://www.scourt.gov.ua>
6. Вищий адміністративний суд України - <http://www.vasu.gov.ua>
7. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – <http://www.ombudsman.kiev.ua>
8. Міністерство освіти і науки України – <http://www.mon.gov.ua>
9. Міністерство праці та соціальної політики України – <http://www.mlsp.gov.ua>
10. МОП – <http://www.ilo.org>.
11. Рада Європи – <http://www.coe.int>
12. Права людини – <http://www.humanrights.coe.int>
13. Європейський суд з прав людини – <http://www.echr.coe.int>
14. Український портал практики Європейського суду з прав людини – <http://www.eurocourt.org.ua>
15. Європейська соціальна хартія – <http://www.chartesociale.coe.int>
16. Європейський Союз – <http://europa.eu.int/index-en.htm>
17. База законодавства ЄС - EUR-Lex – <http://europa.eu.int/eur-lex/>